

A photograph of a smiling woman with short, wavy grey hair and black-rimmed glasses. She is wearing a white lace cardigan over a patterned top. She is holding a silver and black thermos in her right hand and a white cup in her left. The background is a blurred outdoor setting. The entire image is covered with a semi-transparent blue overlay. In the top right corner, there is a white square containing the letters 'K' and 'D' stacked vertically with a horizontal line under the 'D'.

K
D

SENIORPOLITISKT HANDLINGSPROGRAM

ANTAGET PÅ PARTIFULLMÄKTIGE OKTOBER 2025

Innehåll

Handlingsprogram för seniorer	3
Ett Sverige där äldre får fortsätta leva, inte bara överleva	3
Skydd för äldre – där livet levs.....	4
Trygghet i praktiken – från kontanter till snöröjning	5
En plats att bo på, ett liv att fortsätta leva	7
Värna erfarenheten – säkra framtiden.....	9
Digitalisering med hjärta: mer mänsklighet i vården	9
Slutord	11

Handlingsprogram för seniorer

Ett Sverige där äldre får fortsätta leva, inte bara överleva

Äldre är ingen homogen grupp som lever i en isolerad del av samhället. Därför kan inte heller politik för äldre begränsas till ett enskilt politikområde. Ska äldres värdighet i vardagen garanteras måste det åsrika perspektivet tillåtas ta större plats. Det omfattar allt från omsorg, bostäder och trygghet, till gemenskap, delaktighet, kultur, teknik och mänsklig värdighet.

Det goda samhället tar inte form i politiska stuprör, utan i en helhet med människan i centrum. Det synsätt som vi kristdemokrater kallar personalism. Man slutar inte heller att vara sig själv bara för att man blir äldre. Det är utgångspunkten för all kristdemokratisk politik för äldre. Kristdemokraterna håller det för naturligt att seniorer inte är en grupp att tala om, utan personer att tala med. Åldern är inte en skiljelinje för att sortera, utan bara ytterligare en dimension av livets rikedom. För människan är främst medmänniska, vän eller partner – inte äldre.

För äldre är livet som för de flesta – fyllt av vardagsbestyr, drömmar, relationer och längtan. Små bekymmer och stora tankar. Politikens och samhällets uppgift är att hjälpa människor att kunna fortsätta leva dessa rika liv, inte att försöka diktera eller ersätta dem. Den egenmakt som kommer av valfrihet får därför också en moralisk dimension i den kristdemokratiska visionen. Vi vill att rätten att själv välja vem man släpper över tröskeln till sitt hem, eller var man vill bo, ska tas för given för äldre – precis som den tas för given för människor i medelåldern.

Digitaliseringen och den tekniska utvecklingen skapar helt nya möjligheter för den enskilde att leva självständigt. Med hjälp av välfärdsteknik kan flera klara saker som toalettbesök och dusch utan hjälp. Med olika digitala verktyg kan arbetsmiljön för medarbetare stärkas liksom omsorgen för de äldre förbättras. Ett konkret exempel är en AI-modell som lyckats minska antalet fallolyckor i en hemtjänst i Sundsvall med nästan 80 procent. På så sätt kan vi använda digitaliseringen som verktyg för att skapa verklig nytta för såväl arbetstagare som för omsorgstagare.

Detta är en utveckling som är nödvändig för att klara utmaningen med kompetensbrist men som samtidigt ökar den enskildes frihet och frigör tid för det som skapar värde och kvalitet i omsorgen. Omsorgen behöver ha tid för relationer för att bygga tillit, trygghet och kvalitet. Det underlättar också kommunikationen och skapar förutsättningar för personalen att lära känna och förstå vad den enskilde behöver.

I rapporten Redo för framtiden, som tagits fram av Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, framgår att äldreomsorgen präglats av en ambitionssänkning de senaste decennierna. För att kunna möta förväntningarna på en god omsorg krävs konkreta åtgärder.

Preventiva satsningar på bostadsanpassning och ändamålsenliga bostäder för seniorer, hälsofrämjande insatser för trygghet och gemenskap och bred implementering av ny välfärdsteknik är exempel på satsningar som kan skjuta på personalkrävande omsorgsinsatser.

Kristdemokraternas vision är ett samhälle där människor efter avslutat arbetsliv fortsatt är delaktiga, räknade med och ges möjlighet bidra med erfarenhet, kunskap och engagemang i samhällslivet. Där hälsofrämjande insatser och boendemiljöer lägger friska och självständiga år till livet och där omsorgen och den nära vården, när den väl behövs, präglas av självbestämmande och hög kvalitet.

Skydd för äldre – där livet levs

Kristdemokraternas vision är en politik för äldre som bygger på egenmakt och möjligheten att påverka sin vardag. Alla äldre ska därför ges samma möjlighet till skydd mot sjukdom – oavsett postnummer. Vaccinationer måste vara lättillgängliga, särskilt för äldre och riskgrupper. Med en åldrande befolkning kan förebyggande insatser inte bara minska mänskligt lidande utan också minska samhällskostnader på sikt. Vi vill därför modernisera hur samhället organiserar det förebyggande medicinska arbetet.

1. Nationellt vaccinationsprogram för äldre

- **Ett Sverige, ett vaccinationsprogram**

Kristdemokraterna vill införa ett nationellt äldrevaccinationsprogram i Sverige för att stärka äldres hälsa och förebygga sjukdomar och där staten tar ett större finansiellt ansvar. I dag varierar vaccinationserbjudanden mellan regioner, vilket särskilt drabbar äldre i riskgrupper. Ett nationellt program likt de för barn skulle säkerställa att alla äldre, oavsett bostadsort, får samma tillgänglighet till livsviktiga vaccinationer.

2. Vaccination på apotek

- **Förebyggande vård där du är**

Kristdemokraterna vill införa möjligheten att kunna vaccinera sig på apotek. Detta för att öka tillgängligheten för äldre och riskgrupper, inte minst på glesbygden där det kan vara långt till en vårdcentral. Att låta apotekspersonalen utbildas i att administrera vaccin utvecklar professionen, avlastar vården och bidrar till att stärka folkhälsan. Fler och fler europeiska länder inför också denna möjlighet, inte minst i ljuset av covid-19-pandemin, där apoteken identifierades som ändamålsenliga kanaler för vaccinering. Möjligheten till vaccination bör ingå i apotekens ordinarie verksamhet och inte vara en samlokaliserad separat tjänst. Apotekare kan även användas tillsammans med läkare för läkemedelsgenomgångar i hemsjukvård och särskilda boenden.

3. Rätten till hälsa för alla

- **Stöd till daglig rörelse och träning**

Fallolyckor är den olyckstyp som leder till att flest äldre dör, läggs in på sjukhus för vård eller besöker akutmottagningar. Alla kan falla men risken att falla ökar när man blir äldre. Forskning visar att regelbunden balans- och styrketräning minskar risken för fall och fallskador. Kristdemokraterna vill även att kompetens inom hemtjänst och på särskilt boende ska stärkas så att de som bor där ska ha tillgång till stöd till daglig rörelse och träning.

Trygghet i praktiken – från kontanter till snöröjning

Trygghet handlar om mer än skydd. Det handlar om att skapa ett samhälle där varje person kan leva självständigt med värdighet och kontroll över sin vardag – oavsett digitala förutsättningar eller livssituation. Kristdemokraternas vision är ett samhälle där äldre inte känner sig utelämnade, bortvalda eller förbisedda – utan sedda, respekterade och fria att leva sina liv på egna villkor.

Trygghet är att vardagen fungerar, även när tekniken förändras eller vintern slår till. Det är att ha rådighet över sin ekonomi, att känna tillit till omsorgen och att kunna röra sig fritt utan rädsla för att falla. Trygghet är inte något som ska villkoras av digital vana, fysisk förmåga eller postadress. Det ska vara en självklar del av samhällskontraktet – för alla, hela livet.

4. Ingen äldre ska nekas att betala kontant

- **För trygghet och beredskap**

I dag finns det en generell skyldighet för affärsidkare och myndigheter att ta emot kontanter. Denna skyldighet är dock för handeln dispositiv och kan förhandlas bort, något som också ofta görs. Allt som krävs är en skylt att man inte tar emot kontanter. Kristdemokraterna vill att skyldigheten att ta emot kontanter som finns för myndigheter också ska bli tvingande i dagligvaruhandel och på apotek. Ett krav på att ta emot kontanter gör att äldre, som ibland saknar digital vana, kan fortsätta betala självständigt och tryggt. Detta motverkar ofrivillig exkludering samt bevarar värdighet och oberoende i vardagen. Kontanta betalningssystem är även viktiga ur ett beredskapsperspektiv.

5. Skydda äldre mot bedrägerier

- **Dela ansvaret, stärk skyddet**

Bedrägerier drabbar i dag många äldre både ekonomiskt och känslomässigt. Den trygghet som många byggt upp under sitt liv kan raseras på minuter och förbytas i en känsla av utsatthet och skamsenhet. Detta leder till att många brott aldrig anmäls över huvud taget. I vissa fall kan det gå ännu värre, som att banker helt sonika väljer att avsluta äldres konton efter att bedrägeri uppdagats. Kristdemokraterna vill därför att

både avsändande och mottagande banker ska tvingas att dela på ansvaret att ersätta kunder som utsatts för bedrägerier. Den avsändande banken ska inom skälig tid ersätta kunden, men har därefter rätt att kräva att mottagande bank återbetalar minst halva beloppet, såvida inte mottagande bank kan påvisa att skäliga åtgärder vidtagits för att förhindra bedrägeriet. Denna modell stärker skyddet för äldre genom att öka bankernas incitament att förhindra brott.

6. Avstängningsregister för ökad trygghet i äldreomsorgen

- Ingen avstängd ska kunna byta arbetsplats i tysthet

Kristdemokraterna anser att kommuner skall vara skyldiga för såväl egen regi som entreprenad att kräva utdrag ur belastningsregistret för nyanställningar inom hemtjänsten, vård- och omsorg. Kristdemokraterna vill också införa ett nationellt avstängningsregister för personal inom vård- och omsorgsykten. Syftet är att stärka kontrollen genom att arbetsgivare inte bara ska kräva utdrag ur belastningsregistret, utan även utdrag om den presumtiva medarbetaren är avstängd efter misstanke om brott i annan tjänst. Förslaget innebär att alla avstängningar rapporteras in och kontrolleras obligatoriskt vid anställning, för att förhindra att personer som misstänks för övergrepp kan fortsätta arbeta med äldre och andra skyddsvärda grupper på en ny arbetsplats. Förtroendet för äldreomsorgen måste återupprättas.

7. Äldre ska ha rätt att välja vårdare av samma kön i intima vårdsituationer

- Tryggare omsorg

Mot bakgrund av de övergrepp och ofredanden som förekommit de senaste åren där flera äldre kvinnor utsatts inom hemtjänsten, till exempel i Umeå och Uppsala, menar Kristdemokraterna att mer behövs göras för att äldre ska känna sig trygga i sina hem. Den äldre ska ges rätt att vårdas av en person av samma kön när det gäller intima vårdsituationer. Det är en fråga om värdighet och trygghet.

8. Trygg vinter för äldre – inte feministiska snöröjningskaos

- Halkbekämpning före ideologi

Kristdemokraterna vill införa äldreanpassad snöröjning. Svenskarna drabbas i snitt av 374 frakturer om dagen, med en betydligt högre frekvens under vinterhalvåret. Kvinnor över 65 år står för var tredje halkrelaterad fraktur i Sverige. 25 procent av svenskarna uppger därtill att halka är ett hinder för dem. Den årliga kostnaden för halkolyckor uppgår till runt elva miljarder kronor och det är framför allt äldre gående som drabbas, men även hemtjänstpersonal är överrepresenterad bland de som drabbas av fallolyckor, när de halkar på samma trottoarer på väg till de äldre. Kristdemokraterna vill därför se en äldrevänlig snöröjning och halkbekämpning som prioriteras där den ger som mest nytta för äldre. Det kan innebära att säkra hemtjänstens framkomlighet och gångvägar, trottoarer och busshållplatser där äldre ofta rör sig. Därtill vill Kristdemokraterna utöka stödet till idrott för äldre, som bl.a. möjliggör för äldre att styrketräna. En

forskningssammanställning från SBU visar att fysisk träning minskar antalet fallhändelser med cirka 25 procent.

9. En aktiv och meningsfull fritid i gemenskap

- **För att förebygga ensamhet**

Ofrivillig ensamhet och isolering är ett hälsoproblem som drabbar många människor, inte minst äldre. Och vi vet att ensamhet har en negativ effekt på både psykisk och fysisk hälsa. Det civila samhället har en viktig roll i arbetet med att motverka ensamhet hos äldre. Kommuner ska aktivt ekonomiskt stödja organisationer som arrangerar aktiviteter för social gemenskap och minskad ensamhet. Därtill behöver kommunerna säkerställa ett brett aktivitetsutbud inom den egna äldreomsorgen.

En plats att bo på, ett liv att fortsätta leva

När man blir äldre ska man inte behöva kämpa för rätten att känna sig hemma – oavsett om det handlar om att bo kvar, få flytta närmare barnen eller att välja sitt särskilda boende. Ett samhälle som värnar människans värdighet måste också värna hennes hem. För Kristdemokraterna är rätten till tryggt och självvalt boende en förlängning av vår syn på människan: som ett mål i sig och inte ett medel.

10. Äldreboendegaranti från 85 år

- **Trygghet när den behövs som mest**

En boendegaranti stärker äldres värdighet och egenmakt genom att erbjuda en säkerhet i livets senare skeden. En garanti för att trygghet finns tillgänglig när behovet är som störst. Denna garanti ska innefatta en rätt för samboende par att få flytta till gemensamt boende och inte ofrivilligt separeras. Kommuner behöver ta ansvar för att det finns anpassade boenden för alla över 85 år, såsom trygghetsboenden och särskilda boenden samt att sociala behov inkluderas i biståndsbedömning gällande äldreboenden.

11. Anpassade boendeformer för äldre

- **En bostad som passar dig**

Som äldre ska man kunna lita på att det finns en äldreboendeplats tillgänglig när man behöver den. Därför måste antalet äldreboendeplatser bli fler, för att möta den demografiska utmaningen under kommande år.

Kommuner ska genom aktiva åtgärder stimulera tillkomsten av fler trygghetsboenden och underlätta förutsättningarna för den som vill bo hemma.

12. Ta med sig biståndsbeslutet vid flytt

- **Trygghet där hjärtat finns**

Kristdemokraterna vill införa en statlig flyttgaranti för äldre i särskilt boende. Detta skulle säkerställa och underlätta rätten att kunna flytta mellan kommuner utan att också förlora sitt biståndsbeslut. I dag finns ingen lagstadgad rätt att ta med sig

biståndsbeslutet till en annan kommun, vilket innebär att den nya kommunen måste göra en helt ny behovsprövning och kan neka plats under vissa omständigheter. Konsekvensen blir att äldre riskerar att bli fast i den kommun där de en gång fått sitt biståndsbeslut, även om livssituationen skulle förändras eller om man exempelvis vill komma närmare barn, barnbarn eller annan viktig gemenskap. Med en statlig garanti skulle det bli möjligt att ta med sig sitt biståndsbeslut över kommungränser och tryggt flytta till ett särskilt boende i den kommun man önskar bo i. Det är den typen av egenmakt som definierar den kristdemokratiska ideologin. Ingen äldre ska tvingas leva avskild från sin familj till följd av ett stelbent byråkratiskt system.

13. Rätt att vara utomhus

- **För det psykiska måendets skull**

Idag finns ingen lagstadgad rätt för personer som har hemtjänst eller bor på särskilt boende att få vara utomhus, till skillnad från djur eller personer dömda till fängelsestraff. Detta fungerar väldigt olika i kommunerna. Att få möjlighet att vistas ute har stor betydelse och påverkar människors hälsa och mående. Kristdemokraterna anser att det är en rättighet för människor att dagligen få vistas utomhus och att det därför bör lagstadgas om.

14. Rätten att åldras hemma, oavsett var du bor

- **Bostadsanpassning 2.0**

År 2014 beviljades fler bostadsanpassningsbidrag än år 2024, trots ny lagstiftning och att andelen äldre i befolkningen har ökat under samma period. En ökad äldre befolkning till trots har tillgången till bostadsanpassning alltså minskat, vilket skapar ojämlikhet och begränsar många äldres möjlighet att bo kvar hemma. Kristdemokraterna vill därför införa en nationell standard för bostadsanpassning som säkerställer att äldre, oavsett var de bor, kan behålla sin självständighet och trygghet i hemmet. En bostadsanpassning 2.0. Detta kräver ett större statligt ansvar och nationella riktlinjer som minskar de regionala skillnaderna. Kommuner behöver ta ansvar för att det finns anpassade boenden för alla över 85 år, såsom trygghetsboenden och att sociala behov inkluderas i biståndsbedömning gällande äldreboenden.

15. Säkra rätten att välja

- **Valfrihet ska inte bero på ditt postnummer**

Kristdemokraterna vill göra det obligatoriskt för kommunerna att erbjuda möjlighet att välja mellan olika huvudmän. Detta kan säkras genom Lagen om valfrihetssystem (LOV) eller genom möjlighet att välja mellan olika ramupphandlade boenden. Alla äldre ska ha rätt att kunna välja utförare av hemtjänst eller särskilt boende, oavsett vilken kommun de bor i. Det skulle innebära att kommuner måste tillämpa valfrihet där det finns godkända utförare. Valfriheten ska omfatta privata, idéburna och offentliga utförare, med tydliga kvalitetskrav och uppföljning. Den enskildes rätt till självbestämmande över sin vardag ska väga tyngre än kommunens intresse att driva verksamheter i egen regi.

Värna erfarenheten – säkra framtiden

Kristdemokraternas vision är ett samhälle där livserfarenhet ses som en resurs och inte som en begränsning. Ett Sverige där äldre betraktas som en tillgång snarare än en belastning. Där äldre människor ska få fortsätta att vara just människor – med drömmar, viljor och förmågor – snarare än reduceras till en grupp att administrera.

Kristdemokraterna vill bygga ett samhälle som formas utifrån insikten att vi behöver varandra i alla åldrar.

16. Vi satsar på erfarna hjältar

- **Bonus till pensionärer som återvänder till vård- och omsorgen**

Kristdemokraterna vill att personer som skjuter upp pensionen, eller som återvänder till arbete inom vård- och omsorgssektorn efter pensionen, ska få en årlig bonus. Syftet är att stärka bemanningen, öka kontinuiteten och tillvarata den erfarenhet som äldre vårdpersonal har. Bonusen ska utformas för att locka fler att stanna eller återvända till arbetslivet och begränsas därför inte enbart till återgång till heltidstjänst, utan utdelas även proportionerligt till den som väljer att kvarstå eller återvända till deltid- eller säsongarbete – exempelvis under sommaren. Förslaget bidrar till att minska personalbristen genom att skapa incitament att fortsätta arbeta.

17. Höjd åldersgräns i LAS

- **Trygghet för den som väljer att fortsätta bidra**

Allt fler väljer att arbeta högre upp i åldrarna. Drygt sex procent i ålderskategorin 75-89 år arbetade under 2024. Sverige sticker ut i Europa med en särskilt hög andel seniorer i yrkeslivet. Samtidigt vittnar många äldre om den osäkerhet som uppstår när du nått pensionsåldern, eftersom anställningsskyddet i LAS upphör vid 69 års ålder. Detta innebär i praktiken att den som vill fortsätta att bidra står utan anställningstrygghet på arbetsmarknaden. Den svenska modellen och LAS bör anpassas efter demografin och äldres livsval. Kristdemokraterna föreslår därför en höjning av åldersgränsen för LAS.

18. Från förskola till äldreomsorg

- **Bonus för den som byter spår**

Kristdemokraterna vill införa en omskolningsbonus för personer som väljer att byta från barnomsorgen till arbete inom äldreomsorgen. Idag råder det brist på utbildad personal i äldreomsorgen samtidigt som det föds färre barn, något som i sin tur minskar behovet av personal i förskolan. En bonus skulle uppmuntra fler att vidareutbilda sig och byta spår inom omsorgsyren.

Digitalisering med hjärta: mer mänsklighet i vården

Digitalisering är inget mål i sig. Det är ett verktyg för att skapa ett samhälle där äldre kan leva med större trygghet, självbestämmande och värdighet. Kristdemokraternas vision är en vård och omsorg där tekniken frigör tid för mänskliga möten och river byråkratiska

murar mellan olika aktörer. När hälsodata sömlöst följer individen genom hela vård- och omsorgssystemet minskar risken för misstag, samtidigt som personalen kan möta varje äldre med rätt kunskap – från början.

19. Nationella standarder för hälsodata

- Mindre administration, mer omsorg

I dag hindrar olika journalsystem och digitala standarder en sammanhållen vård och omsorg. Detta drabbar äldre hårt när hälsodata inte följer med sömlöst mellan olika vård- och omsorgsgivare. Den nationella digitala infrastruktur som Kristdemokraterna i regering inför bör fortsätta utvecklas och även komma kommuner till del. Det skapar förutsättningar för en bättre samordning, högre patientsäkerhet och mer tid för omsorg istället för administration.

20. Tillgång till teknik

- En viktig hjälp för äldre

Alla seniorboenden oavsett trygghetsboende eller särskilda boenden ska ha tillgång till väl fungerande WiFi-nätverk. Seniorer som är vana att kommunicera digitalt skall också kunna fortsätta med detta även om man behöver något anpassat boende.

Teknikbibliotek är en möjlighet att hjälpa seniorer som inte är vana vid de tekniska lösningarna, att använda hemsidor, mejlkommunikation med mera och kunna använda sin smartphone. Kommunerna bör ha ett uppdrag att kunna erbjuda utbildning i hur man kan använda tekniken. Många äldre är ovana om man inte jobbat med tekniken i sitt yrkesliv. Då behövs en plats där man kan få hjälp – det heter Teknikbibliotek.

21. Digitalisering

- En del av framtidens vård- och omsorgsutbildning

Digitaliseringen förändrar snabbt vård- och omsorgsarbetet i grunden – med stärkta möjligheter att tala med, snarare än om, den äldre. Teknikens framsteg måste också i högre grad speglas i utbildningen. Kristdemokraterna vill att elever på vård- och omsorgsprogram ges djupare kunskaper i hur digitala verktyg kan användas för att stärka kvaliteten, tryggheten och självbestämmandet för den man vårdar samt uppmuntra till innovativa lösningar som förbättrar vården och omsorgen. Det handlar om att stärka både den tekniska kompetensen och att anlägga ett etiskt förhållningssätt till ny teknik. Genom att stärka den digitala kompetensen rustas framtidens medarbetare för att möta människors behov på bästa sätt. En starkt möjlighet att prata med, snarare än om den äldre. I takt med att vården och omsorgen blir alltmer digitaliserad och utvecklingen går mot mer specialiserad sjukvård i hemmet behöver framtidens utbildning på ett tydligt sätt ta in aspekten av att bryta social isolering och ofrivillig ensamhet hos äldre.

22. Nationellt digitaliseringsprogram för äldreomsorgen

- För sömlös och jämlik vård över hela landet

Kristdemokraterna vill att det införs ett nationellt digitaliseringsprogram för äldreomsorgen. Denna del av välfärden är särskilt beroende av en sammanhållen digital samverkan eftersom den ofta omfattar både kommunala och regionala insatser. Dagens system som är splittrat över flera huvudmän och aktörer förhindrar att vård och omsorg ges jämlikt och sömlöst över hela landet. Därför behövs enhetliga journalsystem och gemensamma tekniska standarder, samtidigt som de många och spretiga IT-strukturerna successivt måste fasas ut.

Slutord

Kristdemokraternas vision är ett Sverige där varje människa bemöts som en person och inte som en siffra i statistiken eller reducerad till en del av en åldersgrupp. Där livet inte är begränsat till omsorgsbehov, utan fortsätter att rymma drömmar, relationer och ansvar. Ett samhälle där tekniken frigör tid för mänskliga möten, där valfrihet och egenmakt är självklarheter och där trygghet inte betyder kontroll – utan möjligheten att fortsätta vara sig själv. Vi kristdemokrater utformar politik som har människan i centrum, inte systemet. Där varje äldre får välja vem som kliver över tröskeln, var man vill bo och hur man vill leva. Vi vill ha ett samhälle där livserfarenhet ses som en tillgång, inte en belastning. Där framtidens vård och omsorg präglas av värdighet, delaktighet och respekt. Men vi bygger inte för äldre – vi bygger för alla. Från första steget till sista vilan.

Förslagslista:

1. Nationellt äldrevaccinationsprogram
2. Vaccination som del av apotekens ordinarie verksamhet
3. Rätten till hälsa för alla – Stöd till daglig rörelse och träning
4. Krav på att ta emot kontanter för dagligvaruhandel och apotek
5. Nya krav på banker för skydd mot bedrägerier
6. Avstängningsregister för ökad trygghet i äldreomsorgen
7. Äldre ska ha rätt att välja vårdare av samma kön i intima vårdsituationer
8. Äldreanpassad snöröjning
9. Aktiv och meningsfull fritid genom stöd till civilsamhället
10. Äldreboendegaranti 85+
11. Fler anpassade boendeformer
12. Statlig flyttgaranti i hela landet
13. Rätt att vara utomhus
14. Rätt att åldras hemma
15. Valfrihet i alla kommuner
16. Bonus för återvändande till vård- och omsorgsyrsken.
17. Höjd åldersgräns i LAS
18. Bonus för den som skolar om från barn- till äldreomsorg

19. Nationella standarder för hälsodata
20. Tillgång till teknik; en viktig hjälp för äldre
21. Digitalisering i vård- och omsorgsutbildning
22. Nationellt digitaliseringsprogram för äldreomsorgen